

# گیاہن شفا بخش

(ترغ)

مؤلفان: طیبہ فرہانی، فاطمہ نجفی

|                       |                                                                                   |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه :             | فرهانی، طیبیه، ۱۳۵۶ -                                                             |
| عنوان و نام پدیدآور : | گیاهان شفا بخش (خرقه) / نویسنده طیبیه فرهانی، فاطمه نجفی؛ نظارت کیفی: راهب عارفی. |
| مشخصات نشر :          | تهران: راشدین، ۱۳۹۰.                                                              |
| مشخصات ظاهری :        | ۵۸ ص: مصور (رنگی)؛ ۱۷ × ۱۱ س.م.                                                   |
| فروست :               | مجموعه کتب علمی، آموزشی و کاربردی گیاهان دارویی.                                  |
| شابک :                | ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۲۱-۱۴-۴ / ریال: ۲۳۰۰۰                                                   |
| "وتمت" فهرست نویسی:   | فیبا                                                                              |
| برسوخ :               | برقه                                                                              |
| موضوع :               | کتابان دارویی                                                                     |
| پیشوه :               | داروهای گیاهی                                                                     |
| موضوع :               | کتاب درمانی                                                                       |
| شناسه افزوده :        | نجفی، فاطمه، ۱۳۶۰ -                                                               |
| شناسه افزوده :        | عارفی، راهب، ۱۳۲۶ - انتشار                                                        |
| رده بندی کنگره :      | ۵۷۳ / ۱۲۹۰۴                                                                       |
| رده بندی دبویی :      | ۳۷۶۱۵                                                                             |
| شماره کتابشناسی ملی : | ۲۶۱۸۸۶۸                                                                           |

|                  |                                                        |
|------------------|--------------------------------------------------------|
| انتشارات :       | راشدین                                                 |
| عنوان کتاب:      | گیاهان شفا بخش (خرقه)                                  |
| مؤلفان:          | طیبیه فرهانی، فاطمه نجفی                               |
| نظارت کیفی:      | راهب عارفی                                             |
| نظارت فنی:       | محمد صدیق سپهری نیا                                    |
| طراح جلد:        | مرجان قربان خانی                                       |
| صفحه آرایي :     | فاطمه نجفی                                             |
| چاپ و صحافی :    | مصور گرافیک                                            |
| نوبت چاپ:        | اول ۱۳۹۱                                               |
| شمارگان:         | ۱۰۰۰                                                   |
| شابک:            | ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۲۱-۱۴-۴                                      |
| قیمت :           | ریال ۲۳۰۰۰                                             |
| نشانی:           | میدان انقلاب - کارگر شمالی - کوچه رستم - پ ۲۰ - واحد ۷ |
| تلفن / نمابر:    | ۰۲۱- ۶۶۴۰۸۳۳۴ - ۶۶۴۸۰۳۶۴                               |
| پایگاه اینترنتی: | www.rashedin.com                                       |
| ایمیل:           | Email:rashedin@yahoo.com                               |

کلیه حقوق اثر برای ناشر محفوظ است.

## «هوالفتاح العليم»

### سخن ناشر

نشر راشدين بر اساس آخرين روش ها و متدهاى تحقيق و پژوهش در حوزه آموزش با تكمه بر گروه مؤلفين ممتاز دانشگاه ها در عرصه هاى كتب و جزوات آموزشى در مقاطع كارشناسى، كارشناسى ارشد، دكتورى، ادبيات كلاسيك، عرفان اسلامى و دين پژوهى، حركتى جديد با تاكيد بر تحليل و تفسير داده هاى علمى با نگاهی متفاوت پا به عرصه نشر اندیشه هاى سبز و متعالی گذاشته است.

نشر راشدين در ابتكارى منحصر به فرد با ارائه سلسله كتب پيوسته با شمارگان و مجلات هماهنگ به نشر كتب مفيد، كم حجم در عين حال با تحليل و تفسير جديد و به روز سعى بر هماهنگ نمودن خانواده ها با مجموعه انتشارات زنجيره اى خود دارد.

علاوه بر اين نشر راشدين با ابتكارى نو به ارائه بن هاى دائمى تخفيف كتاب در طول سال ويژه همه خانواده هاى كه عضو دائمى نشر راشدين هستند، نموده است كه خانواده هاى اهل مطالعه و معرفت با داشتن كارت عضويت و بن تخفيف ۱۰ درصد در تمامى ايام سال از تخفيف ويژه نشر راشدين بهره مند شوند.

نشر راشدين به منظور گسترش فرهنگ كتابخوانى و پژوهش و تحقيق در پايان هر سال به ۷ نفر از كسانى كه بيشترين خريد، مطالعه و تحقيق را با نشر راشدين داشته باشد به قيد قرعه جوايز ارزنده اى تقديم مى كند.

شما مى توانيد با تماس با تلفن روابط عمومى نشر راشدين و يا پر كردن تقاضاى عضويت در اين نشر كه در وب سايت راشدين درج شده است و ارسال آن به ايميل ما، از بن هاى تخفيف دائمى نشر راشدين برخوردار شويد.

ناشر

## به نام او که هر چه هست از اوست

### سخنی با خوانندگان

کتاب حاضر از مجموعه کتابهای گیاهان دارویی حاصل گردآوری از مهمترین منابع معتبر علمی شامل کتب سنتی، طب اسلامی، کتب علمی نوین و مقالات موجود است. گیاهان دارویی در ایران دارای جایگاه ویژه‌ای هستند، در حقیقت اثرات جانبی متعدد داروهای شیمیایی سبب گردیده که اغلب مردم بیش از پیش به استفاده از این گیاهان سرالهی گرایش یابند. برای آگاهی علاقمندان به گیاهان دارویی بر آن شدیم تا مجموعه حاضر را که شامل بخشهای متنوع از جمله، ویژگیهای ظاهری گیاه، ترکیبات شیمیایی آن، موارد کاربرد هر یک به طور مجزا و یا در کنار سایر گیاهان در طب سنتی و طب رایج، مورد احتیاط یا منع مصرف، اسامی علمی و رایج گیاه و سایر موارد می‌باشد، تهیه نموده و عزیزان را هر چه بیشتر و بهتر با گیاهان دارویی و کاربردهای آنها آشنا نماییم. لذا برای بهره‌مندی مفید از این منابع سرشارالهی اعم از مصارف درمانی یا آرایشی-بهداشتی، با توجه به انواع مزاجها در افراد مختلف و مزاج گیاهان، اثرات جانبی احتمالی ترکیب گیاهی، امکان تداخل دارویی با سایر داروهای گیاهی یا شیمیایی مورد استفاده و یا اثرات خاص آنها در دوران شیردهی یا بارداری، تاکید می‌شود زیر نظر متخصصان و صاحبان علم و تجربه و با مشورت و تأیید آنها صورت گیرد تا از پیامدهای ناخوشایند احتمالی اجتناب گردد.

امید است بزرگان طب سنتی و گیاهی جامعه علمی کشور ضمن ارشادات و راهنمایی‌های دلسوزانه، ما را در پر بار کردن این مجموعه کتب با ارسال نظرات خود به نشانی [rashed1829@yahoo.com](mailto:rashed1829@yahoo.com) یاری فرمایند.

در پایان از جناب استاد راهب عارفی مدیر انتشارات راشدین که مشرف اصلی و ارائه دهنده ایده تألیف این مجموعه کتب بودند سپاسگزاریم و از خداوند متعال برای ایشان توفیق روزافزون در خدمت به مردم مسئلت داریم. خوشا به حال گلها که عاشق نورند

و دست پر طراوت خورشید به روی شانه آنهاست (سهراب سپهری)

## فهرست

|    |                             |
|----|-----------------------------|
| ۹  | مقدمه                       |
| ۱۰ | طرز تکثیر گیاهان دارویی     |
| ۱۱ | ترکیبات مهم گیاهان دارویی   |
| ۱۳ | مواد موثره در گیاهان دارویی |
| ۱۴ | انواع مزاج                  |
| ۱۵ | اندازه ها و مقادیر          |
| ۱۶ | طریقه مصرف گیاهان دارویی    |
| ۲۱ | زمان مصرف دارو              |
| ۲۳ | خرفه                        |
| ۲۵ | گیاه شناسی                  |
| ۲۶ | خاستگاه جغرافیایی           |
| ۲۷ | پژوهش های علمی              |
| ۲۹ | ترکیب شیمیایی               |
| ۳۰ | خواص دارویی                 |

|    |                            |
|----|----------------------------|
| ۳۶ | خرفه در طب سنتی            |
| ۳۷ | در تغذیه دام‌های اهلی      |
| ۳۸ | استعمال خارجی              |
| ۳۸ | کاربردهای آرایشی - بهداشتی |
| ۳۹ | خرفه در احادیث             |
| ۴۰ | اشکال دارویی               |
| ۴۲ | نسخه های تک دارویی         |
| ۴۳ | نسخه های ترکیبی            |
| ۴۸ | منابع                      |

از آنجا که انسان جزئی از طبیعت است بطور مسلم برای هر بیماری، طبیعت گیاه مداوای آن را عرضه کرده است. انسان هر چه به طبیعت نزدیکتر شود، سالم تر است و بیشتر عمر می کند. به همین دلیل انسان هر چه به طبیعت روی آورد و از نعمات آن بیشتر بهره می برد، جهت درمان بیماری خود سریع تر، بهتر و مطمئن تر درمان می شود. بنابراین نه تنها شناسایی گیاهی که در جستجوی آن هستیم لازم است، بلکه آشنایی با محل رویش، نیازها و شرایط کشت از ضروریات می باشد و برای استفاده بهتر از گیاهان دارویی، داشتن اطلاعات کافی در زمینه رویشگاهها و بیولوژی آنها ضروری است.

## طرز تکثیر گیاهان دارویی

گیاهان دارویی از طریق جنسی یا غیرجنسی تکثیر می‌شوند. کشت این گیاهان به مقدار زیاد اقتصادی‌ترین روش است و باید بذرهایی مناسب از انواع انتخاب شده کشت شوند. بذرهایی انتخابی، دارای بازده و کارایی بالا و میانگین بالای مواد موثره می‌باشند. گیاهان اغلب از طریق غیرجنسی یعنی «قلمه‌ی ریزوم» و «پاجوش» تکثیر می‌شوند. گیاهانی مانند «من» و «سوسن» از طریق تقسیم ریشه، قلمه و پاجوش تکثیر می‌شوند و گیاهانی نظیر گل ختمی و زنجبیل شامی توسط جوانه‌های نابجای ریشه و «سیر» به کمک پیاز تکثیر می‌گردند. در مبارزه با علفهای هرز، تا حد امکان باید از مواد شیمیایی خودداری کرد زیرا باقیمانده این مواد برای بدن ضرر دارند.